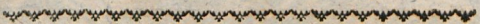

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
AETIOLOGIAE VARIOLARVM
PER HYPOTHESIN TENTATA
EXPLICATIONE,

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICIIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
P R A E S I D E
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMI PRVSSIAE REGIS A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
FACVLT. MEDICAE SENIORE ET REGIORVM ALVMNORVM EPHORO,
IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE,
ET REGIARVM SOCIETAT. SCIENTIAR. ANGLICAN. BEROLINENS.
ET MONSPELIENS. SODALI,

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS RITE CONSEQVENDIS

D. VI. AVGSTI A. R. S. CLOCCCLXIV.
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PVBLICE DEFENDET
AVCTOR
IACOBVS PHILIPPVS PELISSON,
BREMENSIS.

HALAE MAGDEB. LITTERIS IO. CHRISTIANI HENDEL.

DISSSERTATIO IN AEGYPTIACA MEDICA
DE
AETIOLOGIAE VARIOLARUM
PER HYPOTHESES TENTATA
EXPLICATIONE

AVT
DIVINI NUMINIS AUSTRIAE
CONSSENSU GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE
P A R T I D E
VIRI ILLUSTRIS EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO
MAGISTRI ROMANI IMPERII NOBILIS
POTENTISSIMI PRUSSIAE REGIS A CONSULIBUS IMPERIALIBUS
MEDICAE ET THEOLOGICAE NATURALIS PROFESSORIS ORDINARIO
FACULTATIS MEDICAE SENIORIS ET REGIORUM ALBINORUM PRORSUM
IMPERIALIS ACADEMIAE NATURALIS CYRURGORUM PRORSUM
ET REGIAM SOCIETATEM AUSTRIACAM PARSIVENSIS
ET MONASTERICAE SOCIETATIS

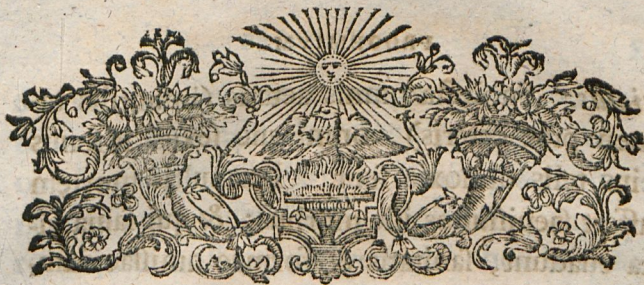
PRO GRADU DOCTORIS
SYMMONSTRATIS IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS AUCTORITATE CONFERENDIS

IN AETATE A. M. D. C. C. L. X. V. A. C. I. S. C. O. L. O. N. I. A.
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

THOMAS DEHNDEL
A V C T O R
JACOBUS THILIPPUS PELLISSON
BRUNNENSIS

HALLE MAGDEB. LITTAE IO. CHRISTIANI HEDEL

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
AETIOLOGIAE VARIOLARVM
PER HYPOTHESIN TENTATA
EXPLICATIONE.

PROOEMIUM.

Inter tot tantasque, quibus gens hu-
mana affligitur, calamitates, vix vlla datur,
quae tam respectu contagii, quam dirissimo-
rum, quibus stipata incedit, symptomatum,
maiolem attentionem mereatur, praeter *Va-
riolas.*

riolas. Subiecta omnis aetatis (infantis tamen prae ceteris), omnisque sexus infensus eius telis obnoxia sunt. Permultis mortem affert saeuissimus iste morbus; & qui salua vita euadunt, sanitatis & formae amissae damnum lugentes, tristissimam hanc veritatem testantur. Sed quamquam attentione dignissimus sit hic morbus, vix tamen satis accurata & perfecta eiusdem in scriptis Medicorum occurrit descriptio. Non desunt equidem variae de illius causa excogitatae hypotheses; verum, omnes vitio aut defectu aliquo laborare, infra in ipsa tractatione ostendemus. Haec itaque perpendentes & de nouae hypotheseos qualicunque vtilitate cogitantes, hanc tractationem suscepimus. Duas illa continebit partes, quarum prima Theoriam morbi, seu eiusdem historiam, symptomata & signa, atque enarrationem causarum, quas varii Medici exhibuerunt, complectetur; secun-

da

da vero pars ex earundem caussarum refutatione, & subiuncta illi noua hypothesi, cuius ope praecipua in Variolis obuia phaenomena explicare tentabimus, constabit. An vero scopum nostrum attigerimus, hoc iudicio B. L. relinquimus. Sed tamen si spes nos fefellerit, atque humeri ad tantum onus gestandum parum valuerint; voti attamen nostri compotes erimus facti, satisque magnam utilitatem nos praestitisse autumabimus, si modo haec nostra conamina alios, in scientia medica nobis peritiores, excitauerint, ut omne studium adhibeant omnemque operam nautent in indaganda huius morbi natura atque indole; inde enim redundatura maxima generis humani utilitas, egregium satis horum laborum erit praemium.

PARS PRIMA
SISTENS
THEORIAM MORBI.

§. I.

Variolarum nomine, si generatim tamquam morbus considerantur, insigniri solet febris quaedam exanthematica contagiosa, quatenus connexa cum variolis.

§. II.

Variolae autem speciatim consideratae, sunt exanthemata pustulosa, successiue sub inflammatione in suppurationem abeuntia. Diuersae vero illarum communiter constituuntur species, pro diuersitate formae, coloris, & qualitatis ac quantitatis materiae, quae in pustulis variolosis continetur, tandemque prout gradus febris, quae easdem comitatur, vel maior, vel minor est.

§. III.

Habita ratione formae, exanthemata illa duriuscula, versus apicem elongata, parum inflammata, cum febre admodum leni ad suppurationem nunquam peruenientia, septiduum vix superantia, quaeque per diaphoresin, nullis vestigiis relictis, praeter maculas subrotun-

rotundas breui tempore evanescentes, foluuntur, communiter *ficcæ variolæ* (*Spitz-Pocken*, fiue *Stein-Pocken*) vocantur.

§. IV.

Si ad qualitatem materiae, in pustulis variolosis contentae, adtendas, & illas halituofo-aquofas, fero limpido repletas, quod mature effundunt, reperias, tunc fic dictæ *emphysematicæ, lymphaticæ*, (*Wind- oder Wasser-Pocken*) aderunt, quæ vix ultra septem dies durant, nullam, vel faltem leuiffimam febrem sibi comitem habent, nullaque post feceffionem veftigia relinquunt.

§. V.

Recenfitæ (§. III. & IV.) species refpectu coloris fe diftinguunt, & quidem ita, vt rubedo puftularum minor fit, quam in fubfequentibus speciebus.

§. VI.

Defcriptæ modo species *Variolæ* fic dictas *fpurias* fiue *nothas* conftituunt. Quod autem illas a iam defcribendis veris difcernit, eft pus, quod in vltimis his femper adefit, illasque non folum a fpuriis, fed etiam ab aliis exanthematibus diftinguit.

§. VII.

8 De Aetiologiae Variolarum

§. VII.

Variolae verae, siue exquisitae, iterum in benignas & malignas dispefcuntur.

§. VIII.

Benignae dicuntur, quas nulla febris acuta comitatur, & quae parum malignitatis alunt, vbi pustulae, non nimis copiosae, quoad tempora decursus iustum seruant ordinem. Tales etiam *discretae* vocantur, & plerumque salutariter soluuntur.

§. IX.

Malignae e contrario appellantur, vbi febris adest acuta, pustulae adeo copiosae sunt, vt, sibi inuicem implicatae, nullum quasi spatium liberum in superficie cutis relinquunt, tuncque *confluentes* vocari solent. Complicantur haec per saepe cum alio quodam exanthematum genere *a*), & plerumque tunc lethales esse obseruantur.

§. X.

Recensitis autem nunc variis Variolarum speciebus, monendum esse duco, quod in hac tractatione vnice de veris Variolis sermo mihi sit futurus, nullamque reliquarum, aliarumque ab Auctoribus adhuc adductarum

a) Vide Illustr. EBERHARDI Part. II. Medicin. theoret. vbi de Variolis agit.

rum rariorum specierum, veluti *fylyuestrium*, *durarum*,
oualium, *aurearum*, *pilofarum*, *vesiculofarum*, *fufcarum*,
hermaphroditicarum, &c. rationem ibi fim habiturus.

§. XI.

In cuiuslibet morbi decurfu quatuor tempora ob-
feruare licet, inuafionis nempe, incrementi, ftatus, &
decrementi. Haec vero cum in variolis plerumque ex-
aetiis fint confpicua, peculiaribus denominationibus in-
fignita fuere *b*), dum nempe inuafio *defpumationis* feu
ebullitionis, incrementum *eruptionis*, ftatus *fuppuratio-*
nis, & decrementum *exficcationis* titulo exornata funt,
quae idcirco fingulatim nunc confideranda veniunt.

§. XII.

Inuafio feu *ebullitio* per exiguum horrorem, quem
fequitur aestus fat tolerabilis, fe fe manifeftat. Acce-
dunt fpasmi in variis locis, maxime vero circa fpinam
dors; cardialgia, & inde fubfequens vomitus, aegro
perquam moleftus; nec defunt, ftupor, proftatio viri-
um, oppletio pectoris, tuffi iuncta. Post haec auge-
tur aestus febrilis, pulfus fit celerior atque frequentior,
praedicta incommoda exacerbantur, dumque conge-
ftiones verfus caput & cerebrum fiunt, haemorrhagia

B

narium

b) Vide Excellentiff. CARTHEUSERI. PART. II. Fundam. Pathol. &
Therap. Cap. de Variolis.

narium, agrypniae, in adultis deliria, in infantibus vero motus epileptici subsequuntur. Porro Venaeactiones monstrarunt, sanguinem, qui sub initio morbi naturalem referebat colorem, nonnullis interiectis diebus colorem intense rubrum & ad nigredinem vergentem (certum inflammationis incipientis signum) adipisci c).

§. XIII.

Quando hic status per tres quatuorue dies ita duravit, tunc *eruptio* incipit. Maculae nempe rubrae, morsus pulicum referentes, subrotundae, vrentes, totius faciei superficiem primo occupant, ad collum dein & brachia se se extendentes, truncum & extremitates denique inuadunt. Facta eruptione hae maculae sensim sensimque eleuantur, & in pustulas alidas, mox suppurascences, abire incipiunt. Sub eruptione febris mitior euadit, & symptomata §. anteced. enarrata nonnunquam plane euanescent, vel saltem insignem illorum notatur decrementum d); sed eodem quoque tempore noua prodeunt phaenomena, alui nempe segnitates, cum modica saliuae effusione, nares obstruuntur,

c) Vid. BOERHAAVE Aphor. 1384.

d) Vid. Illustr. b. m. HOFFMANNI Med. rat. systemat. Tom. IV. Sect. I. Cap. VII.

in simulque facies & collum, unacum manibus & pedibus, intumescunt. Haec ubi per tres quatuorue dies durarunt, suppurationi tunc locus conceditur.

§. XIV.

Septimo itaque aut octavo die inchoat suppuratio, quae eundem, ac eruptio, ordinem seruat. Incipit nempe illa statim in facie, postea in collo & brachiis, tandemque in trunco & extremis perficitur. Vniuersali tunc facta suppuratione, pustulae augentur, circulo intense rubro, ardente & pruriente, circumscriptae videntur, inque medio flavescentes, propter pus, quo infarctae sunt, apparent. Oritur tunc noua febris inflammatoria, quae per totum suppurationis tempus, per tres nempe vel quatuor dies, durat. Si Variolae fuerint benignae, tunc suppuratio circa undecimum diem absoluta est, & exsiccatio dein incipit. Obseruantur circa finem suppurationis, diarrhoea & saluatio, quae excretiones, si moderate succedunt, tanquam criticae & salutare aestimandae sunt. Sin autem Variolae maligniores fuerint, & regressio exanthematum qualicunque causa determinata fuerit, tunc graui & periculosa inde nasci solent symptomata, vt phrenitis, angina, pleuritis, peripneumonia, mictus cruentus, diarrhoeae torminosae, &c. Eruptio nouarum variolarum, vel

aliorum exanthematum inter pustulas suppurascetes, nec non circulus rubicundus pustulas ambiens, ad nigrum colorem vergens, pessima signa sunt, & plerumque mortis prodromi, siquidem aegri sub iisdem vix nonum aut undecimum diem superare solent.

§. XV.

Ad ultimam tandem huius morbi periodum pervenimus, *exsiccationem* nempe. Variolae tunc pus fundentes adparent, circulus rubicundus, quo haecenus cinctae erant, pallidior euadit, imo prorsus evanescit, pustulae vero exsiccatae in squamulas seu crustulas abeunt, febrisque semper, usque ad plenariam cessationem, decrescit; per aliquod tempus dein variolarum remanent vestigia, quae vero, si benignae fuerint variolae, sensim sensimque disparent. Non tamen semper qui hoc morbo decumbunt, sani euadunt; foedissima enim quandoque post se trahit ulcera, quae carnes, imo & ossa arrodunt. Praeterea quoque hic morbus oculorum infensissimus hostis deprehenditur, illisque per saepe irreparabilia damna inferre solet. Alias autem, si variolae nempe benigniores fuerint, circa decimum quartum diem pristinam aegri sanitatem recuperant.

§. XVI.

§. XVI. Signa pathognomonica in initio istius morbi non
occurrunt, propter eius cum aliis febribus continuis
& inflammatoriis acutis similitudinem; grassatio tamen
epidemica, itemque cognitio aegri hoc morbo adfe-
cti e), suspicionem haud vanam de eiusdem indole
praebere possunt. Certissimum autem signum prode-
unt pustulae suppurascens suppeditare solent.
Quoad signa prognostica, illa ex quantitate & qualitate
puris variolosi, ex copia & qualitate pustularum, atque
ex magnitudine & vehementia symptomatum, & ex con-
ditione aegri eruere licet.

§. XVII.

De *caussa proxima* huius morbi variae exstant Me-
dicorum sententiae, quarum nonnullas, quoad maxi-
mam partem ex egregia Illustr. EBERHARDI Patholo-
gia desumptas, hic recensere volumus. AVICENNA,
HALY, RHASES & AVENZOAR, cum reliquis Medi-
cis Arabibus, huius morbi originem ex utero deduxe-
runt. WILLISIVS causam proximam esse censet fer-
mentum in utero latitans, illudque, per venas inhalan-
tes foetus resorptum, tamdiu in eo absconditum ma-
nere, donec, a causa quadam occasionali excitatum,

B 3

omnes

a) Vid. BOERHAAVE Aphor. 1387.

omnes corporis humani humores in fermentationem ruerre faciat. *Alex. PETRONIVS* Leporam, Luem venericam & Variolas superfluo & putrescenti nutrimento foetus, quod sanguinem fermentescere facit, originem suam debere, affirmat. *Illustr. b. m. HOFFMANNVS* loco supra cit. succum lymphatico-chylosum matris pro causa agnoscit, idque probare contendit per sequentem observationem, quod nimirum infantes, a matre pravis humoribus scatente geniti, maligniores, qui vero a matre bonis succis gaudente editi fuerunt, benigniores experti fuerint variolas. Sedem vero huius succi lymphatico-chylosi in tubulis medullae spinalis ponit, huiusque asserti veritatem testari videntur dolores spastici circa vertebrae dorsales aegris in initio morbi plerumque familiares. Iste succus, ibidem coaceruatus, sub diuturniori mora & stagnatione perniciosam inde contrahit indolem, quae, ut censet *Illustr. huius hyperthefeos Auctor*, duplicis generis est, alia nempe acris & inflammans, altera vero putrefactoria. Non multum ab eius opinione dissentit excellentiss. *EBERHARD f)*, qui illam materiam variolosam subtilem causticam cum tenaci lymphamixtam esse arbitratur. *MERCVRIALIS & FERNELIVS* in acri quadam

f) In Pathologia sua l. c.

dam materia, *Guido PATIVS* vero in alimentis infantum cauffam huius morbi quaerit. *OLISTERVS*, cui variolae cum morbis, a morfu animalium rabidorum & venenatorum ortis, conuenientiam quandam habere videntur, illas morfui belluae, nescio cuius, olim inflifto, originem suam debere, huiusque morfus contagium ad noſtra vsque tempora se propagaffe opinatur. *LANGIVS* & *KIRCHERVS* vermiculos in fanguine generatos pro cauffa variolarum venditant. *SYLVIVS*, eiusque ſectator, celeberr. de *VIOLANTE*, cauffam atrae bili, in renibus ſuccenturiatis retentae, tribuerunt. Celeberr. *HAHNIVS* g) variolas in euolutione vaſorum ſanguineorum cutis, ex analogia cum arborum gemmis, in quibus talis euolutio ſatis manifeſto obſeruatur, conſiſtere autumat. *HEISTERVS* b) materiam varioloſam venenum eſſe contendit, quod nobiſcum naſceretur, quodque eo malignius euaderet, quo diutius retineretur, indeque rationem deducit, cur variolae in adultis magis, quam in infantibus, periculoſae deprehendantur. Excellentiff. *CARTHEVSERVS* tandem pro cauffa agnoſcit copioſam ac valde acrem materiam viſcidoſalinali, quae in variolis malignis

g) Vid. eiusd. *Variolarum ratio expoſita. Vratiſlau. 1751.*

b) In *Chirurg. Part. II. Cap. XV. §. 5.*

ad naturam vrinoso-putridam accedit, itemque mediante causa quadam occasionali, v. g. acrimonia in sanguine, vel in primis viis, assumptione viscidorum atque ad fermentandum pronorum ciborum, vel tandem verminosa colluie, generari existimat.

§. XVIII.

Disceptatum fuit iam dudum inter Medicos, an Variolae tempore HIPPOCRATIS & GALENI notae fuerint, nec ne? Inprimis autem complures ante annos agitata fuit haec controuersia inter celeberrimos viros, HAHNIUM & WERLHOFIUM. Cum vero haec lis adhuc sub iudice sit, illam interim praestantissimi Viri, EBERHARDVS & TISSOTVS heic loci dirimant, eumque in finem ipsissima illorum verba referemus. *Minus probabile est* (inquit excellent. EBERHARD *i*), *Graecis notas fuisse variolas, licet descripti sint ab iis morbi, aliqua cum variolis similitudine gaudentes. Notabilis est locus ab Excell. REISKIO, in Dissertatione sua inaugurali: Observationes medicae ex Arabicis monumentis, excitatus ex Arabico quodam Historico. Hoc demum anno (eo nempe circiter tempore, quo Mubammedes natus est) comparuerunt primum in terris Arabum variolae & morbilli, quorum aliqua iam quidem fuerunt antea*

inter
d) Part. II. Conspect. Medicin. iboret. p. 227.

inter Israelitas, non tamen terras Arabum inuaserunt, nisi tunc demum. Paulo antea vero ita scribit egregius idem Auctor: Antiquissimis temporibus incognitus fuit hic morbus, ita ut neque HIPPOCRATI, neque GALENO notus fuerit. Ab Arabibus primum descriptus est. Neque Groenlandiae incolis innotuit, iisque ab Europaeis demum illatus est. Porro etiam celeberr. TISSOT de hac materia differentem audiamus: Variolae, inquit ille K), in Aegypto prima vice comparuerunt initio septimi seculi, hinc ad Arabes delatae fuerunt & huius gentis Medici tam accuratam tantoque cum studio confectam huius morbi historiam nobis tradiderunt, ut nulla fere indigeat correctione. Posteaquam Arabes ad alias gentes migrarunt, hunc morbum simul cum religione Muhamedana disseminarunt, qui breui post per totam dispersus fuit Europam, serius autem ad incolas boreales plagas inhabitantes peruenit, quoniam hi multas emittebant colonias, parum vero ab exteris gentibus frequentabantur. Sed haec sufficientiant; non enim nisi per transitum hac de re egimus. Quod nos autem spectat, eandem cum praedictis celeberrimis Viris sententiam fouere eorumque castra sequi, nunquam nos pudebit.

C. PARS

K) Vid. eiusd. praktische Vertheidigung des Einsprossens der Pocken, Halae 1756.

PARS ALTERA.

HYPOTHESIS AD PHAENOMENA, IN
VARIOLIS OBVIA, EXPLICANDA,
CONDITA.

§. XIX.

Expositis haecenus praecipuis Variolarum speciebus, symptomatibus, signis, & quae pro talibus habentur, causis, nobis nunc explorandum venit, an ex allegatis, de causa Variolarum proxima, hypothesebus, quaedam ad omnium phaenomenorum explicationem sufficiat? si talis datur, iam ab incepto nostro desistendum erit; labor enim noster superuacaneus foret; si vero talis non existat, hanc condere nobis proposuimus. Sed antea singulae §. XVII. enarratae hypotheses eodem, quo illas recensuimus, ordine nobis perlustrandae veniunt, earumque vitia, vel saltem defectus, ostendere tenemur, quibus peractis, nouam hypothesis, quae & praecedentium defectibus careat, quaeque ad omnium phaenomenorum explicationem sufficiat, extruere licebit.

§. XX.

Ad Medicorum Arabum sententiam quod attinet, nil in ea desiderandum reliquerunt, praeter ulteriorem quan-

quandam determinationem, quid nempe intellexerint per originem ex vtero. Peccat igitur defectu. WILLISII opinio, tametsi alias sat probabilis, in eadem culpa versatur, siquidem non explicauit naturam & originem fermenti, quod in vtero latere supponit. PETRONII hypothesis per se non reiicienda esset; sed cum ab eadem causa Lues veneream & Lepram pendere faciat, eidem nullo modo annuere possumus. Hoc enim supponeret, quod magna inter hosce morbos intercedat similitudo, cui tamen contradicit genuina Pathologia: Lepra enim nullam febrem sibi comitem habet, & Lues venerea nulla, sicuti Variolae, coniuncta habet exanthemata pustulosa. Praeterea, si tres illi morbi ab vna eademque causa penderent, cur Americae incolae, quorum endemius morbus a remotissimis iam iam temporibus Lues venerea fuit, variolarum expertes mansissent, donec illas ab Europaeis acceperint. Illustr. b. m. HOFFMANNI hypothesis (si modo fas sit tantum arguere virum) sequentem difficultatem coniunctam habet. In succo lymphatico-chyloso matris, qui & foetum, & matrem, illum in vtero gerentem, nutrit, causam proximam variolarum ponit; si vero hic succus variolas in infante producere valet, cur non eundem effectum etiam in corpore matris exserit? Docet autem expe-

rientia, infantes a variolis corripì posse, libera ab iisdem manente matre, & vice versa. *Guidonis PATINI* sententia simili ratione oppugnari potest; nam alimenta infantum, quae pro causa variolarum vendit, siue per illa intelligat lac nutricis, siue alios cibos, minime sufficiunt ad illam constituendam: lac enim ex sanguine matris secernitur, adeoque eundem effectum in matre edere deberet, qualis in infantibus eidem tribuitur; cibi vero non nisi causam occasionalem praebere possunt. *LISTERI* porro bellua easdem sine dubio regiones inhabitat, quas & Chimaera, & Phoenix ac Basiliscus famosas reddiderunt; ad Mythologiae itaque potius, quam ad Pathologiae censum referri meretur. Praeter *LANGIVM* & *KIRCHERVM* nemo, ut opinor, talia animalcula vidit in sanguine; licet autem ipsis largiamur, certam esse illorum praesentiam, non tamen inde sequitur, causam proximam variolarum ab illis esse repetendam, alias enim perpetuis morbis subiecti esse deberemus, quoniam in aliis corporis humani humoribus, ut v. g. in saliva, itidem quandoque deprehenduntur vermiculi. *SYLVII* hypothesis & Physiologiae & Pathologiae, nec non sapientiae divinae repugnat. Nondum enim sufficienter de usu renum succenturiatorum constat; hoc autem certum est, illos

in

in infantibus maiores deprehendi, quam in adultis, hinc, quoniam, ut vult SYLVIVS, receptaculum materiae variolosae seu atrae bilis esse debent, & quodlibet receptaculum quandam ordinarie seruat relationem ad id, quod in eo continetur, necessario exinde sequeretur, variolas semper copiosiores & maligniores esse debere in infantibus, quam in adultis, cui tamen contradicunt Observationes pathologicae. Proinde etiam mirum omnino videri posset, quod Deus, in cuius operibus tanta semper elucet sapientia, tale receptaculum, nullis ductibus excretoriis instructum, materiae saepe lethiferae destinasset. Euolutio autem vasorum, quae, secundum celeberr. HAHNIVM, causam variolarum constituere debet, vix vnquam talem, qualis in variolis deprehenditur, totius humorum massae corruptionem efficere valebit. Cum HEISTERO equidem sentimus, quod venenum variolosum nobiscum nascatur; hoc autem adhuc desideramus, quod miasmatis huius indolem & ortum non explicauerit. Celeberr. CARTHEVSERVS materiae equidem indolem describit, sed causas occasionales seu remotas pro causa materiali proxima sumit. Aër enim & cibi saltem sunt causae occasionales, quae per se variolas producere non valent, quia alias hic morbus toties produci

deberet, quoties caussa talis adest, quod tamen experientiae contradicit, utpote quae docet, homines rarissime, aut vix unquam iterata vice variolis veris corripi. Cum autem FERNELIUS & MERCVRIALIS aërem etiam pro caussa variolarum agnoscant, illos extra ordinem ad istum censum referendos esse iudicamus.

§. XXI.

Iam finem huic recensio*n*i dubiorum, contra hypotheses celeberrimorum quorundam Virorum, de caussa Variolarum proxima, imposueramus, cum Dissertatio de vera causa Variolarum generali, sub Praesidio Illustr. KALTSCHMIEDII a Dn. Sarnigbaufen an. 1758. Ienae ventilata, ad manus nostras perueniret, quumque celeberrimi eiusdem Auctoris hypothesis iisdem fere, quibus nostra, innitatur fundamentis, insimulque praecauere velimus, ne quis forsitan suspicetur, nos alienis impensis gloriari voluisse, huius Dissertationis succinctum hic tradere placet conspectum, ut Lectores iudicare queant, in quantum a nostra discedat, & in quibus cum nostra consentiat hypothesi. Hoc equidem hic lubenter profite*m*ur, quod, si haec Dissertatio nobis, antequam huncce suscepimus laborem, innotisset, ab incepto nostro destituissemus; terret nos enim illa exclamatio. O! imitatorum seruum pecus!

hunc

hunc vero titulum nos non meruiſſe, infra videbit
B.L.

§. XXII.

Primo Auſtor propoſiti ſui rationem reddit, variolasque pro morbo antiquiſſimo ſe habere declarat, ſed ſub alio nomine eaſdem abſconditas latitaſſe. Expoſitis dein generalioribus circa variolas obſervationibus, ad enarrationem variarum de illis ſententiarum, ac dein ad praecipuarum ex iis refutationem tranſit, hocque facto, ad propriae hypothefeos tractationem ſe accingit.

§. XXIII.

Pro cauſſa itaque primaria variolarum agnoſcit meconium & mucum liquoris amnii, in quo natat foetus. Haec ex partibus ſulphureis, cum alcalinis ſumme volatilibus, conſtare aſſerit; illas a venis inbalantibus cutis foetus reſorberi, ibidem ſtagnare & ſubſiſtere, ac irritationem & inflammationem in cute producere, aſſerit, materiamque illam, in cutis vaſculis haerentem, acridinem ſuam, qua pollet, vicinis partibus largiri autumat, vt inde tanta denique acrimonia oriatur, quanta ad producendas variolas requiritur. Deinde phaenomenorum, in variolis occurrentium, rationem reddere tentat, & quidem 1) cur plerique huic morbo ſubii-

cian-

ciantur? quia apud omnes & mucus liquoris amnii & meconium adsunt; cur infantes saepius, quam adulti, hoc morbo decumbant? quia apud illos atonia adesset, quae ad generationem acrimoniae facit; 3) cur infantes in utero materno rarius, quam extra illum, & post aliquot hebdomades a partu, variolis affligantur? quia sanguinis circulatio in foetu, adhuc in utero incluso, promptius ac liberius succederet, quam in foetu iam excluso, dum nempe in illo a circulo sanguinis materni pendet, & quia interim, durante aliquot hebdomadum intervallo, facta notabilis facta est humorum mutatio; 4) cur semel plerumque per totam vitam variolis subiiciantur homines? quia usu congruorum remediorum causa eliminata esset, qua annihilata, noui amplius non produci possent effectus; 5) cur inoculatio non succederet, ubi iam naturali ordine adsuerunt variolae? quia tunc vel nulla, vel saltem leuissima adesset causa in corpore.

§. XXIV.

Sequitur dein solutio nonnullorum dubiorum, quae contra illam hypothese[m] moueri possent: 1) Si mucus liquoris amnii & meconium causae variolarum essent, & hi humores a sanguine fecernerentur, ipsaeque partes constituentes in massa sanguinis iam adessent, tunc

tunc variolas experiri quoque deberet mater; ad haec respondet Auſtor, allegando exemplum a vino defumtum, quod nimirum muſtum iisdem partibus gaudeat, ac vinum, & tamen magnum inter hos liquores intercedat discrimen, vnde ſequeretur, ope fermentationis & diuerſae mixtionis eorundem elementorum, diuerſae quoque ab inuicem indolis oriri poſſe producta. Secunda obiectio haec eſt: Quomodo nimirum fieri poſſit, vt eruptio variolarum ſero, & aliquando tantum in ſeneſtute contingat, tametiſi continua diaphereſis & tranſpirationo partes acres, in cute haerentes, ſecum auferre deberet. Ad hanc respondet Auſtor, quia, vt ſupra dixiſſet, partes acres vicinas partes inficerent, hinc, licet etiam quaedam illarum abirent, nouae tamen ſubinde generarentur, quae in ſeneſtute etiam variolarum cauſſa eſſe poſſent. Hiſce dubiis ſolutis, oſtendere conatur, nullam, praeter ſuam hypothefin, dari, quae ad omnia explicanda ſufficeret. Inter cauſſas occasionales ſex res non-naturales numerat. Vtilitatem vero tranſtationis ſuae ſic demonſtrare contendit, quod nimirum ope ſuae Theoriae homines, ſi non a variolis benignis prorfus immunes, ſaltem a malignis praeruari poſſint, adhibitis remediis, *quae alkali volatiles, quod in vtero in corpus foetus penetrauit, figere*

D

magis,

magis, & ad se- & excretionem aptum reddere valerent.

§. XXV.

En! quam polliciti sumus, huius Dissertationis synopsis! Sed (vt ad propositum nostrum redeamus), nonne mira cuius nostra videbitur audacia, dum tam arduum opus aggredi tentamus, in quo tot tantique viri (§. XVII. & XX.) incumbentes, incassum sudauerunt. Hanc ob rem beneuoli Lectoris indulgentiam imploramus, ne nimium critico supercilio hasce nostras academicas perscrutetur primitias.

§. XXVI.

Meconium, seu partes excrementitias foetus in utero nutriti, quatenus a foetu resorptae sunt, pro causa materiali variolarum proxima agnoscimus. Incitamenta autem, quae ad hancce condendam hypothesin habuimus, haec sunt: 1) Defectus varii circa iam conditas hypotheses obseruati (§. XX.). 2) Meconium ipsum, quatenus fex tenax splendens, colore viridi nigrescente praedita, virulenti quid torminibus monstrat, quae in abdomine infantis excitat. 3) Infantilis aetas huic morbo prae ceteris magis obnoxia.

§. XXVII.

Indolem huius meconii resorpti duplicem esse, cum Illustri b. m. HOFEMANNO supponimus, aliam nempe

nempe acrem & inflammantem, alteram vero putrefactoriam. Haud dubitandum est, quin rite instituta per analysin chemicam huius materiae examina, maximam huic asserto lucem affundant.

§. XXVIII.

Actionem vero & sedem huius meconii resorpti frequentem in modum nobis concipimus. Ex Physiologia constat, tractum intestinale tunica villosa gaudere, conflata ex orificiis seu extremitatibus vasorum exhalantium & inhalantium. Meconii itaque, in intestinis infantis recens nati haerentis, portio quaedam subtilissima resorberi, & in istis villis vel subsistere, vel ad tubulos medullae spinalis, ut vult Illustr. HOFFMANNVS (de sede enim parum interest), deferri potest. Ista nunc meconii subtilissima portio, in latibulum quoddam delata, ibidem viscositate quadam inuoluitur, quae materiam variolosam impedit, quo minus vim suam in corpore humano exerceat, donec causa qualiscunque occasionalis sufficiens accefferit, quae materiam variolosam a viscositate sua liberet. Tali ergo causa superueniente, materia variolosa, vi indolis suae acris & inflammatoriae, inflammationem, vi autem putrefactoriae postmodum putredinem in corporis humani humoribus excitat.

§. XXIX.

Quod ad causas occasionales spectat, illae variae esse possunt; quidlibet enim, quod efficere potest, ut materia variolosa, se cum humoribus corporis humani miscendo, aetiuitatem suam exferat, pro tali causa habendum erit. Ad has autem referri possunt, aër, cibus & potus, animi pathemata, & praecipue terror *k*), qui, vasa exhalantia constringendo, & orificia inhalantium dilatando, haec magis idonea ad contagium suscipiendum reddit. Praecipua vero causa occasionalis erit contagium admissum, quod vi quadam singulari in viscositatem, materiam variolosam inuoluentem, agit. Tandem ad has quoque referenda est vis vitae, quatenus vegetior facta, ut in feбри, quae tunc materiam variolosam a compedibus suis liberare valet.

§. XXX:

Vidimus supra (§. XVIII.), variolas morbum esse recentem, antiquioribus temporibus non cognitum; adeoque dispiciendum nunc erit, quomodo prima vice ortus sit. Quoniam causa materialis, seu meconium, a primis temporibus propagationis gentis humanae praesens fuit, merito hinc quaeritur, cur tam sero vario-

k) HALLERI *prime lineae Physilog. Cap. de Taetn.*

variolae prodierint? Ad hoc respondemus, quia illo tempore, quo primum comparuerunt, cauffa adfuit occasionalis fufficiens, quae antea in debito gradu defuerat; nam ficuti praefentia talis cauffae occasionalis fufficientis ad producendum morbum requiritur, ita eius abfentia obftaculo fuit, quo minus hic morbus antiquioribus comparuerit temporibus.

§. XXXI.

Nec obftat noftrae hypothefi, quod ifta materia variolofa tamdiu in corpore latitare poffit, & in prouectiori tandem aliquando aetate virulentiam fuam exferat. Exempla enim habemus in Cancro, qui per longum tempus in fubftantia glandularum occultatur, itemque in yeneno animalium rabidorum, & miasmate venereo, quorum effectus poft longam denique temporis moram fe fe manifeftant.

§. XXXII.

Nunc nobis exploranda venit ipfa hypothefis, an fit genuina, i. e. an explicationi omnium phaenomenorum, tum in variis decurfus temporibus, tum circa variolas obviatorum, fatifaciat?

§. XXXIII.

Tempore inuafionis occurrunt varii generis fpasmi in variis partibus, quorum cauffa eft diftenfio vaforum,

rum, a motu intestino producta, quem materia acris inflammans in humorum massa excitat. Spasmi autem in vna parte exacerbati congestiones in aliis vicinis partibus producant; exinde patet ratio, cur spastici dolores, per dorsum maxime excurrentes, indiuidui huius morbi comites, congestiones versus caput & inde pendencia deliria, somnum inquietum, imo in infantibus maiori sensibilitate praeditis, insultus epilepticos producere valeant. Extensio porro vasorum spasmodicum periphericum seu febrem, nec non eorundem vasorum vibratiuum motum producere potest. Inflammatio autem vehementem vasorum vibrationem & renisum sanguinis in illorum parietes requirit; hinc apparet ratio, cur sanguis, e vena missus circa finem huius periodi, inflammationis signa prae se ferat.

§. XXXIV.

Sub eruptione spasmi remittunt, & ab iisdem pendencia symptomata mitiora sunt, quod cum obseruationibus consentit. Spasmo itaque peripherico remittente, materia acris inflammans facilius & liberius in vasa cutanea transit, & inflammationem ibidem producit, quam produunt maculae rubrae tunc apparentes, sensumque ardoris & pruritus inferentes, & haec inflammatio nouam, sed symptomaticam, producit febrem.

§. XXXV.

§. XXXV.

Tempore suppurationis noua quaedam occurrunt symptomata, vt faluatio & diarrhoea, quae cauffam fuam in congeftionibus proxime pofitam habent, & fuperfluae materiae variolofae e corpore eliminandae inferuiunt. Ex iisdem quoque congeftionibus rationem fequentis phaenomeni reddere poffumus, cur nempe variolae in eruptione & fuppuratione certum ordinem feruent, vt primo in facie, poftea in collo & brachijs, ac denique in trunco & inferioribus adpareant partibus. Congeftionibus enim verfus fuperiora directis, ibidem affluxus humorum maior factus eft, hinc eruptio: e contrario tunc in vafis inferioribus, a fpafmo adhuc constrictis, fluido qualicunq; exitus praecluditur, hinc eruptio macularum ibidem non nifi plane remittente fpafmo euenire poffit. Eruptione autem facta, fequitur fuppurationis, quae eundem feruabit ordinem, quia variolae quae prius prodierunt, prius quoque fuppurare debent; maculae rubrae, a materia acri inflammante (§. anteced.) productae, cum eadem ibidem haerente materia, irritatione, quam in vafis cutaneis excitat lymphæ, ibi affluxum determinant, vnde tunc fenfim eleuari, albefcere, imo, vbi lymphæ in pultulis contenta maturefcere incipit, flauefcere debent. Haec fiunt ope inflammationis, quae

ad

ad puris generationem requiritur, vnde variolae quasi exiguos formant abscessus. Si autem variolae fuerint malignae, & pus contineant indolis maxime acris & putrefactoriae, illudque ad interiora retropellatur, tunc symptomata §. XIV. enarrata producuntur. Haec autem cum sint ordinarii regressionis effectus, illorum explicationi non inhaerebimus. Talis regressionis possibilitatem testantur sectiones cadauerum hoc morbo defunctorum, quorum viscera variolis obfita deprehenduntur. Regressio autem pro causa agnoscit vel defectum vis vitae, quae ad exanthemata a centro ad peripheriam corporis ducenda seignior est, vel spasium periphericum, siue is a causa externa, vt frigore & aliis similibus, siue a causa interna, vt distensionibus viscerum, oriatur. Porro inter pustulas quandoque apparent exanthemata alius generis, haecque a causa quadam aliena, sufficiente ad talia exanthemata gignenda, quae ad causam proximam variolarum accedit, dependent.

§. XXXVI.

Sub exsiccatione nulla noua prodeunt symptomata, sed praecedentia mitescunt. Si vero pus indolis magis putrefactoriae in superficie cutis paullo diutius haereat, tunc ratio elucescit, cur dein partes subiacentes arrodere, imo, si ad ossa peruenerit, cariem producere possit.

§. XXXVII.

§. XXXVII. Ex obseruationibus constat, variolas vel semel, vel aliquoties, vel nunquam subiecta quaedam inuadere. Primus horum casuum frequentissimus est, & supponit causam aliquam occasionalem sufficientem ad excitandam causam materialem proximam, eamque ex corpore plane prorsusque eliminandam. Secundus vero casus rarissimus & a compluribus in dubium vocatus est; quidquid autem sit, eiusmodi casus, si forte existat, supponit non plenariam materiae variolosae prima vice factam remotionem, vnde suspicari licet, portionem quandam remansisse, quae, data occasione, massam humorum ita inquinat, vt exinde variolae rursus nascerentur. Tertius quoque casus non admodum frequens est, & supponit, vel nullam, vel saltem insufficientem adfuisse causam occasionalem, ad causam materialem proximam excitandam idoneam.

§. XXXVIII.

Observationes nos docent, aetatem infantile[m] praeter ceteris ad variolas pronam deprehendi. In infantibus partes solidae maiori mollitie, & fluidae maiori tenuitate gaudent; nunc autem viscositas, quae materiam variolosam inuoluit, ad fluidas partes pertinet; ergo in infantibus, cum illa non adeo tenax sit, facilius vi resolvente

E

contra.

contagii solui poterit. Praeterea notum est, corpora, quo fluidiora sunt, eo ad fermentandum aptiora esse; cum autem in infantibus partes fluidae admodum tenues sint, & materia variolosa in humores, tamquam in massam fermentescibilem, agat, ratio hinc elucet, cur aetas infantilis ad hunc morbum suscipiendum adeo proclivius sit, & cur e contrario adulti aut provectoris aetatis subiecta huic morbo non tam facile & frequenter subiiciantur, quia in iisdem plerumque viscidum tenacius est, humoresque temporis progressu spissiores evadunt.

§. XXXIX.

Quo diutius stagnat & subsistit variolarum materia acris inflammans & putrefaciens, eo maiorem concipiat acredinem necesse est, & tanto maior eiusdem malignitas erit. Inde apparet ratio, cur in infantibus variolae plerumque benigniores, ceteris tamen paribus, quam in adultis occurrant.

§. XL.

Per observationes constat, infantes a matre, impuris humoribus scatente, progenitos, maligniores expertos fuisse variolas, quam quorum matres temperatis & purioribus gaudebant humoribus. Huius phaenomeni ratio sequentem in modum concipi potest. Ex Physiologia notum est, foetum nutriri a matre in utero, siue haec nutri-

nutritio per os, siue ope circulationis sanguinis ex matre in foetum, & ex foetu in matrem peragatur. Si autem succi matris deprauati fuerint, nutrimentum foetus ex his confectum prauam quoque contrahere debet indolem, & meconium, seu feces, maiori gaudere acredine. Si vero acrius est meconium (id quod etiam de portione eius subtilissima resorpta valebit), tunc maiorem quoque, ubi excitatum fuerit a causa quadam occasionali, vniuersae humorum massae putredinem inferre debet; hinc variolae hoc in casu maligniores erunt. Contrario autem modo res sese habebit, si matris succi temperati fuerint.

§. XLI.

Variolae non ad haereditarios referuntur morbos 1); obseruatum enim fuit, quod parentes, qui variolas experti fuerunt, infantes procreauerint, qui per totam vitam ab iisdem immunes vixerunt. Hoc supponit, apud parentes causam aliquam occasionalem sufficientem ad variolas producendas adfuisse, quae vero in infantibus locum non obtinuit.

§. XLII.

Ex Dissertatione de *Peste variolosa in Groenlandia* anno 1739. Havniae, sub DETHARDINGII Praesidio

E 2

ven-

1) Vid. TISSOT l. c.

ventilata, duas adhuc obseruationes excerptas hic subnectere non incongruum fore putamus, nempe 1) quod variolae in Groenlandia multo grauiores & perniciosiores, in Africa autem, & praecipue in Promontorio Caput bonae spei dicto, multo mitiores effectus edere soleant, quam diuersitatem non immerito a diuersa temperie aëris deriuandam esse existimat auctor; 2) quod, variolis epidemice in Groenlandia grassantibus, puer quidam, qui vlcus in latere dextro gerebat, ab iisdem tamdiu immunis manserit, quamdiu vlcus praedictum apertum erat; eodem vero postmodum consolidato, variolae statim comparuerint. Procul dubio materia variolosa hoc vlcere tanquam ductu excretorio utebatur, quo occluso dein in massam humorum dispersa fuit.

§. XLIII.

Tandem ex obseruationibus quoque constat, variolas esse contagiosas (§.I.), vernali & autumnali praecipue tempore, ab initio sporadice occurrere, postea vero epidemicam grassationem formare, & plerumque intra quatuordecim dierum spatium decursum suum absoluerent. Constantem quoque temporis ordinem tunc seruare solent, licet iste ordo aliquas quandoque mutationes patiatur, pro diuersitate anni temporis, in quo morbus iste regnat, pro temperie caeli, sub quo vitam aeger degit,

pro

pro magnitudine causae morbi, & pro diuersitate actatis
sexus & temperamenti aegrotantis.

§. XLIV.

Sed haec nunc sufficiant, dum scopum nostrum, quantum in nobis fuit, nos attigisse speramus. Si tamen aliquid desiderandum restaret, illud vt beneuole suppleat lector, humanissime rogamus, simulque recordetur, nos hanc tractationem pro hypothesi tantum, & viri-um nostrarum tentamine, venditare.

§. XLIV.

Finem itaque huic opellae faciant notatu perquam digna Principis Medicorum recentioris aevi verba: *Correctio*, inquit *m*), *specifici niti debet inuento remedio, opposito illi veneno contagioso, quod, tam parua mole susceptum, reliqua parit. Quale inueniri posse comparatio historiae antidotorum & indoles huius mali faciunt sperare; & ad indagandum impellit summa hinc futura generi humano utilitas.*

m) BOERHAAVE *Aphor. de cognoscend. & curand. morb. Aphor.*
1390. & 1391.

PRAENOBILISSIMO ATQVE PRAECLARE DOCTO
DOMINO CANDIDATO

S. P. D.

PRAESES.

Nouo neque infelici conamine periculum fecisti, vt grauem Variolarum theoriam illustrares. Sunt quidem (neque hoc inficias ire tibi sumfisti), qui veram Variolarum caussam hypothesi, a tua vix abludente, declarare annisi sunt; verum exactius, plenius, distinctius totum hoc argumentum exposuisti, vt itaque abinde non leuis ad te honor mihi redundare videatur. Accedit, hanc scriptionem, cuius solus existis Auctor, ita a te mecum esse communicatam, vt, quae summam rerum pertractandarum atinent, mutare mea opera & interpolare noluerim. Quae cum ita sint, non possum non egregium hoc tuae eruditionis & indefessae diligentiae specimen tibi gratulari, optans simul, vt idem, aliorum Medicorum trutina expensum limaеque subiectum, suo hi adplausu non iudicent indignum. Haec praesentem respiciunt Dissertationem. Quid vero de moribus tuis ingenuis, de diligentia, quibus scientiis operam dedisti, praeclara, de studio tuo, quo inter alios eminere voluisti, dicam? Per quatuor fere annos tam Berolini, quam in nostra Fridericiana, vitam vixisti academicam, tuis quidem Praeceptoribus assiduitate, morum elegantia, iisque omnibus innotescens, quae iuuenem ornant, quaeque ipsum ad promouendam reipublicae salutem natum esse declarant. Quibus laudibus ornatus, quibus virtutibus instructus, omnibus, quibus innotuisti, te commendasti; vnde dein etiam factum est, vt Medicorum Ordo, egregios tuos in arte salutari profectus perspiciens, iure tibi honores, quos adspirabas, tribuendos esse iudicauerit.

Gratu-

Gratulor TIBI haec TVAE diligentiae praemia, quae TIBI vera sunt ornamenta. Neque magis quidquam in votis habeo, quam vt non solum saluus & incolumis in patriam, quae profectuum TVORVM fructus yberrimos expectat, redeas, sed vitam etiam, omni felicitatum genere insignitam, diutissime agas. Vale, PRAENOBILISSIME CANDIDATE, meique amicam retine memoriam. Dab. Halae Magdeburgicae, d. IV. Augusti, MDCCLXIV.

V I R O

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO,

SVM MOS IN MEDICINA HONORES

MERITISSIME IMPETRA TVRO,

D O M I N O P E L I S S O N,

AMICORVM PRAESTANTISSIMO SVAVISSIMOQVE,

S. P. D.

OTTO FRIDERICVS SPROEGEL,

MED. STVD. OPP. ORD.

Diu est, ex quo amicitia coniuncti sumus arctissima, suavissime amice; quid mirum, quod hanc occasionem, amicitiae nostrae dare testimonium, & publicum quidem, non praetermittere patiar. Quid vero agam, quid faciam, quid TIBI denique scribam, certe ignoro: non adulatoris, non ostentatoris conor ambire munus, & ab altera parte amicitia tot tantasque TVAS laudes enarrare atque in eas quam amplissime excurrere, me iubet; sed quid veritati conueniens est dicere mihi licebit de amici praestantia.

Peper-

Pepercisti nulli, in comparanda vera medicae artis & solidissima eruditione, labori, nulli sudori; quis enim melius diligentiam TVAM nosse potest ac ego, qui vno sub tecto varia tecum Berolini perituli commoda & incommoda? Iam tertium semestre regiones reliquit nostras, dum hic sumus, & per hoc temporis intervallum diligentia TVA, ab usitato modo longe remota, semper mihi loco fuit exempli. Hodiernus quoque hoc testatur dies, quo publicum eius edis & optimum specimen & TIBI dignissimum. Erit certissime tractatio TVA, quam TE auctore defendendam suscepisti, & Medicinae cultoribus & afflictis ipsis maximae utilitati, licet haec materia, eiusque disquisitio perfecta ad longissima adhuc tempora remota esse videatur. Te monumenta veterum, a quibus scientia ad nos descendit, nosse, TE illa evolvere potuisse, facile & omnimode quidem pater. Non vanum igitur, quod de TE, Medico olim erudito, cordato, genuino, concipimus augurium. Sed plura recte omitto; temporis ratio maiora adferre, & consuetudo prohibet, amicum blanditiis decipere subdolis non patitur amicitia; omnia dixi, si TIBI ex animo de acquisita ex specimine laude, de dignitate doctorali, gratuler. Discedas nunc, AMICE SVAVISSIME, bonis aubus, reuertas felicissime in patriam, ubi amplissima impensi laboris TE expectant praemia. Viue diu, viue Deo, viue patriae, sequare, qua TVA TE fata vocant. Vale, saue & amanda, quamdiu vitalis calor quid in pectore meo fuerit, sollicito cauebo, ne sinceri desim amici partibus, omnemque nauabo operam, vt idem & vitae, qui amicitiae nostrae, sit terminus. Dabam, Halae Saxonum, die IV. Augusti MDCCLXIV.

00 A 6283

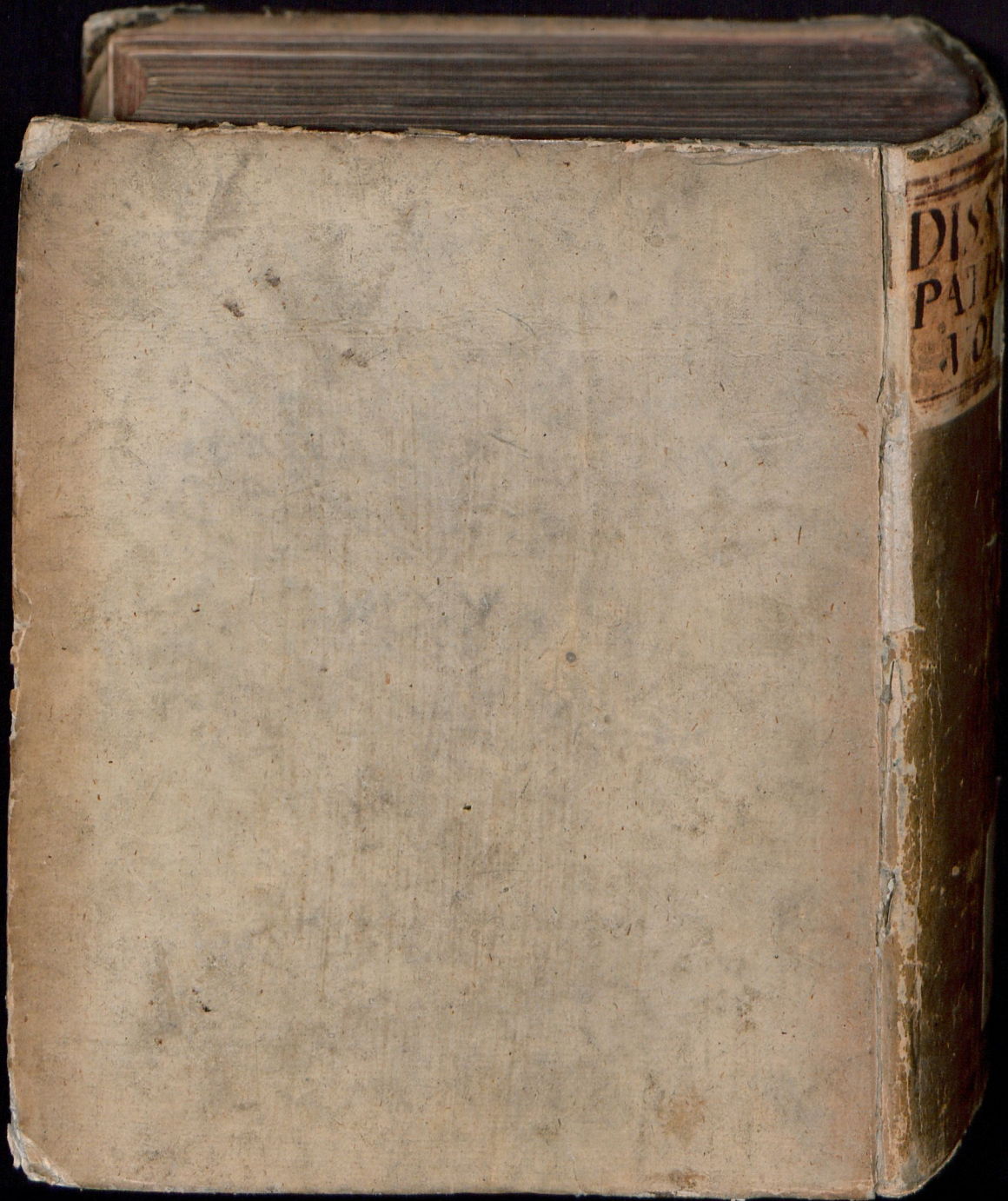
ULB Halle 3
002 828 154

SB

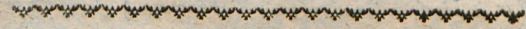
Retro ✓

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
AETIOLOGIAE VARIOLARVM
PER HYPOTHESIN TENTATA
EXPLICATIONE,

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICIIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMI PRVSSIAE REGIS A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
FACVLT. MEDICAE SENIORE ET REGIORVM ALVMNORVM EPHORO,
IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE,
ET REGLARVM SOCIETAT. SCIENTIAR. ANGLICAN. BEROLINENS.
ET MONSPELIENS. SODALI,

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS RITE CONSEQVENDIS

D. VI. AVGSTI A. R. S. c1810cclxiv.
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR

IACOBVS PHILIPPVS PELISSON,
BREMENSIS.

HALAE MAGDEB. LITTERIS IO. CHRISTIANI HENDEL.

